

STUDII ȘI CERCETĂRI: DIDACTICI PARTICULARE

CZU: 378.147:336

UTILIZAREA METODELOR DE PREDARE-ÎNVĂȚARE CENTRATE PE STUDENȚII CICLULUI I LA DISCIPLINA „FINANȚE”

Mariana DOGA-MÎRZAC

Universitatea de Stat din Moldova

Componenta metodelor educaționale are o importanță majoră atât sub aspectul prestației, cât și din necesitatea de a integra calitatea în predare-învățare orientată spre studiile superioare. Seminarul universitar reprezintă, ca și cursul, o formă de bază a activității didactice în învățământul superior. În cadrul seminarului accentul este plasat pe aprofundarea, sistematizarea cunoștințelor și pe formarea competențelor cognitive și aplicative, pe formarea de atitudini integrative.

Diversitatea metodelor și mijloacelor didactice utilizate în predare și învățare centrate pe student răspund unei nevoi fundamentale de variație, diferențiere, nuanțare și particularizare a activității didactice, totodată lărgind și acumulând considerabil experiența de predare a cadrului didactic și experiența de învățare a studenților, oferind posibilitatea unor strategii de acțiuni multiple, adecvate la multitudinea sarcinilor și circumstanțelor instructiv-educative.

Cuvinte-cheie: *învățământ superior, metode de predare-învățare, cadru didactic, metode și mijloace didactice.*

UTILIZATION OF TEACHING-LEARNING METHODS FOCUSED ON UNDERGRADUATE STUDENTS PURSUING FINANCE

Educational component methods are major importance both in terms of the benefit and the need to integrate in quality teaching and learning, geared not only towards higher education in national culture. Practical lessons as the course represents a basic form of teaching in higher education. The target practical lessons are on deepening study, systematization of knowledge and formation and applied cognitive powers.

The diversity of teaching methods and means used in teaching and learning centered on student answer a fundamental needs of variation, specialization, customization of teaching and accumulate considerable experience of teaching. The experience of learn students to provide the possibility of multiple action strategies, appropriate to the multitude of tasks and educational circumstances.

Keywords: *higher education, teaching and learning methods, teacher, methods and teaching means.*

Introducere

În prezent, instituțiile furnizoare de educație se află în fața unei decizii majore, și anume: de a se adapta la o lume ce este în continuă schimbare, lume în care progresul tehnico-științific și globalizarea culturală se confruntă într-un mediu ce este suprasaturat de nevoile societății.

Abordarea modernă a dezvoltării unui program de studiu se bazează pe standarde ocupaționale și pe un cadru de formare profesională, care sunt orientate către competențele pe care un absolvent trebuie să le dețină pentru a fi apreciat și acceptat de către mediul social-economic.

Realizarea unei conduite orientate spre calitate este, conform afirmației lui Juran, „elementul principal pentru atingerea unei economii prospere. În această privință, componenta metodelor educaționale – are o importanță majoră atât sub aspectul prestației, cât și din necesitatea de a integra calitatea în actul de predare-învățare, fiind orientată spre studiile superioare la nivel național [3, p.8].

Proiectarea și realizarea metodelor de predare-învățare în învățământul superior conține unele specificări în raport cu alte niveluri ale instruirii și educației. Este necesar să accentuăm, în primul rând, rolul incontestabil pe care îl deține spiritul de cercetare științifică, creativitatea teoretică și practică. La acestea adăugăm creșterea gradului de complexitate a metodelor prin derivarea unor noi procedee sau a transferului acestora de la o metodă la alta, precum și dezvoltarea metodelor „acționale” care vizează formarea unor capacități psihomotorii, fizice, a deprinderilor de muncă productivă a studenților. Astfel, unele specialități își pun amprenta și asupra tabloului general al metodelor de predare-învățare în învățământul superior, acestea apropiindu-se de cele folosite în educația adulților [2].

Un cadru didactic competent trebuie să-și modeleze modul de predare astfel încât să îmbine fidelitatea față de studenți și cea față de disciplinele predate, față de cunoaștere și față de formarea deprinderilor, precum și față de funcțiile elementare și superioare.

Seminarul universitar reprezintă, ca și cursul, o formă de bază a activității didactice în învățământul superior. În cadrul seminarului accentul este plasat pe aprofundarea, sistematizarea cunoștințelor și pe formarea competențelor cognitive și aplicative, pe formarea de atitudini integrative.

Pentru a fi eficientă, activitatea didactică desfășurată prin seminar trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- ✓ selectarea subiectelor și problemelor importante;
- ✓ antrenarea studenților în învățarea activă;
- ✓ schimbul liber de opinii;
- ✓ deschiderea spre aplicabilitatea practică a cunoștințelor teoretice;
- ✓ corespunderea obiectivelor, conținuturilor și metodelor de învățare;
- ✓ realizarea corelației intra- și interdisciplinare;
- ✓ rezolvarea problemelor și analiza studiului de caz ce sunt variate și actuale din perspectiva formării cognitive și profesionale;
- ✓ evaluarea cunoștințelor studentului.

Tehnicile predării-învățării în cadrul seminarului sunt foarte variate. Organizarea activității didactice în grupuri mici poate fi considerată cea mai eficientă din următoarele considerente:

1. Poate asigura un cadru social sigur în care până și studenții mai puțin activi se simt capabili să aducă o contribuție proprie la rezolvarea problemelor înaintate.
2. Îi încurajează pe studenți:
  - ✓ să contribuie prin ideile, părerile și relațiile lor în vederea evaluării și acceptării acestora;
  - ✓ să clarifice, aprofundeze și să dezvolte afirmațiile lor pentru a răspunde la întrebările și a satisface criteriile înaintate de colegi;
  - ✓ să dezvolte capacitățile de exprimare și comunicare eficientă;
  - ✓ să dezvolte abilitățile de a accepta și a propune soluții și de a contribui la un consens de idei;
  - ✓ să coopereze în cadrul activității respective.

Metodele de instruire și sarcinile didactice reprezintă instrumentariul de bază în organizarea seminarului universitar, atât la nivelul activității în grupuri mici, cât și la nivelul activității individuale și colective [3].

În acest context remarcăm că modelul de proiectare didactică a seminarului depinde în primul rând de tipul seminarului (introdactiv, de reluare, de aplicare) și de metodele aplicate.

În continuare propunem un model de proiect didactic al seminarului la disciplina „Finanțe” cu utilizarea mai multor metode de predare-învățare.

Proiectul seminarului

Data:

Profesor:

Disciplina: Finanțe

Tema: Mecanismul financiar al întreprinderii

Timp de realizare: 120 min.

Obiectivul general: Implicarea tuturor studenților în activitate, pentru a aprofunda cunoștințele obținute cu privire la costul și optimizarea structurii capitalului și analiza indicatorilor aferenți în baza bilanțului contabil.

Obiective operaționale:

- să-și reamintească noțiunile de mecanism financiar, capital, costul capitalului și importanța acestuia în cadrul întreprinderii;
- să determine definirea noțiunii de cost al capitalului;
- să generalizeze informațiile privind criteriile de selectare a structurii financiare optime (criteriul rentabilității, destinației resurselor și capacității de îndatorare);
- să-și formeze deprinderi privind calculul indicatorilor prezentați în temă;
- să obțină abilități de comunicare și prezentare succintă a rezultatelor obținute;
- să obțină abilități de colaborare și conlucrare în grup (echipă).

În cadrul seminarului vor fi utilizate următoarele metode de predare-învățare:

- *Strategii euristice*, cum ar fi dialogul și discuția;
- *Metoda T* – studenții vor da definiții conceptelor „costul capitalului” și „flux financiar” utilizând metoda respectivă;
- *Tehnica Profesor-Student* – profesorul va avea menirea să interogheze studenții asupra principalelor noțiuni pe care le cuprinde tema respectivă. De asemenea, această metodă poate fi utilizată între studenți (întrebări adresate de către studenți între ei);
- *Metoda „Mozaica”* – studenții vor lucra în grup (echipă) asupra studierii unui material nou la tema prezentată și vor examina problemele rezolvate;
- *Metoda „Filips 6 – 6”* – studentul trebuie să prezinte concis materialul asupra unei informații din temă;
- *Exercițiul* – un student va rezolva la tablă un model de problemă în baza situației financiare a unei întreprinderi;
- *Test docimologic* – studenții vor efectua un test de evaluare în baza informației discutate la seminar.

1. Obiectivele pe care le avem de realizat:

- ✓ Să analizăm noțiunile cu privire la costul capitalului și structura optimă a capitalului.
- ✓ Să calculăm indicatorii, cum ar fi efectul de îndatorare, capacitatea de îndatorare globală și la termen, să analizăm semnificația celor menționate.
- ✓ Să formăm abilități de comunicare și de prezentare a informației,
- ✓ Să formăm abilități de lucru în grup (echipă).

2. Întrebări de recapitulare – 5 min.

1. Ce înțelegeți prin noțiunea de mecanism financiar al întreprinderii?
2. Enumerați tipurile de fluxuri financiare pe care le cunoașteți, dați o scurtă caracteristică a acestora.
3. Definiți noțiunea de capital, formulați rolul acestuia în cadrul întreprinderii.

3. Metoda T – 15 min.

La tabla interactivă se descriu (prin formă schematică) conceptele de cost al capitalului și de flux financiar, legătura acestora în cadrul entității economice.

Costul capitalului – reprezintă prețul pe care întreprinderea îl achită aducătorilor de capital pentru utilizarea acestuia, concretizându-se în cazul capitalului propriu prin suma totală a dividendelor achitate, iar în cazul capitalului împrumutat – prin dobânda plătită.

Flux financiar – cantitatea de monedă care se transferă între agenții economici pe parcursul lunii într-o anumită perioadă de timp.

4. Tehnica Profesor-Student – 15 min.

1. Descrieți conceptul de mecanism financiar.
2. Enumerați funcțiile managementului financiar drept sistem de gestiune.
3. Explicați deosebirea dintre costul capitalului și fluxul financiar.
4. Determinați cum poate fi calculat costul total al capitalului.
5. Clasificați noțiunea de capital după minimum trei criterii.
6. Enumerați și explicați importanța metodelor incluse în previziunea financiară.
7. Numiți sursele de unde își procură întreprinderea resursele necesare finanțării.
8. Enumerați sursele de finanțare mai avantajoase pentru întreprindere și argumentați răspunsul.

9. Determinați sursele de finanțare folosite preponderent de către entitățile economice din R.Moldova pentru a-și finanța procurările de active imobilizate.
10. Determinați: întreprinderea care are un efect de îndatorare financiar mai mare: are datorii mari, are datorii mici sau nu are datorii?

5. Metoda „Mozaica” – 30 min.

Studentii se împart în trei echipe (A, B, C). În cadrul echipei se studiază materialul propus. În timp ce studenții studiază, profesorul distribuie fiecărui student câte un număr de la 1 la 9. După ce a expirat timpul, studenții cu numărul 1 se unesc într-o echipă, cu numărul 2 în altă echipă ș.a.m.d. S-a format o grupă din trei persoane fiecare cunoscând un tip de informație. Expertul prezintă informația echipei din două persoane.

6. Metoda „Filips 6 – 6” – 24 min.

Se formează 3 echipe a câte 6 persoane pentru a face o sinteză a informației studiate:

Echipa 1 – despre criteriul capacității de îndatorare în alegerea structurii financiare optime a capitalului.

Echipa 2 – despre criteriul rentabilității în alegerea structurii financiare optime a capitalului.

Echipa 3 – despre criteriul destinației resurselor în alegerea structurii financiare optime a capitalului.

7. Lucrul cu bilanțul contabil – 15 min.

8. Test docimologic – 10 min. [4].

1. Alegeți, subliniind varianta de răspuns, funcțiile managementului financiar drept sistem de gestiune sunt:
  - a. elaborarea strategiei financiare a întreprinderii;
  - b. formarea structurii organizaționale a întreprinderii;
  - c. elaborarea unui sistem de stimulare a realizării deciziilor de gestiune;
  - d. gestiunea activelor și pasivelor;
  - e. efectuarea controlului după realizarea deciziilor de gestiune în domeniul activității financiare. (2 pct.)
2. Mecanismul financiar include următoarele elemente (încercuiți varianta corectă):
  - a. fonduri financiare;
  - b. fonduri de producție;
  - c. organe cu funcții în domeniul finanțelor (cadrul instituțional);
  - d. metode de distribuire a fondurilor financiare;
  - e. cadrul juridic (fondul valutar).

Variante de răspuns: 1. (a; c; e) 3. (c; d; e)

2. (a; b; d) 4. (a; d; e) (2 pct.)

3. Ce metode sunt incluse în previziunea financiară (încercuiți varianta corectă)?
  - a. de balanță;
  - b. degresivă;
  - c. bazată pe normative;
  - d. cu rata descrescătoare.

Variante de răspuns: 1. (a; b) 3. (b; d)

2. (b; c) 4. (a; c) (2 pct.)

4. Ce reflectă indicatorul *Efectul de îndatorare* și cum poate fi calculat acest coeficient? (formula) (2 pct.)
5. Dacă întreprinderea se finanțează prin îndatorare, ea va obține (încercuiți varianta corectă):
  - a) pierderi în realizarea producției;
  - b) pierderi în rezultatele financiare;
  - c) profit în rezultatele financiare;
  - d) pierderi asupra masei capitalului propriu. (2 pct.)

9. Apel și evaluare – 6 min.

Astăzi atenția principală în didactica universitară se concentrează pe distanțarea metodelor bazate pe condiționare, memorizare și repetiție și pe promovarea acelor metode care sunt concentrate pe participarea activă a studentului; deci, pe interesul direct sau indirect al studentului în propria formare și dezvoltare.

Câteva modalități de activizare, pe care practica educațională și cercetarea pedagogică le-au validat:

- ✓ utilizarea unui sistem de metode de instruire și autoinstruire activizante, cum ar fi: abordarea euristică, problematizarea, învățarea prin descoperire, modelarea, experimentul, instruirea / autoinstruirea asistată de calculator, studiul de caz, jocul de rol, învățarea cu ajutorul simulatoarelor didactice ș.a.;

- ✓ utilizarea unor metode și tehnici de dezvoltare a spiritului critic;
- ✓ utilizarea unor metode de dezvoltare a creativității studenților;
- ✓ integrarea în activitățile de instruire și autoinstruire a mijloacelor de învățământ și valorificarea funcției lor stimulante prin asigurarea interdependențelor cu celelalte componente ale strategiilor didactice.

Obiectivul major al pedagogiei active și interactive este de a responsabiliza studentul, de a-l ajuta să se dezvolte, să-și modeleze personalitatea și de a-i dezvolta încrederea în sine, prin recurgerea la practici pedagogice centrate pe activitatea de învățare individuală sau colaborativă a studentului. Accentul este pus pe libertatea intelectuală a studentului și pe autonomie, considerate valori fundamentale în educație [5].

Modelul educațional promovat de pedagogia activă este de tip reflexiv-interactiv, întrucât încurajează reflecția individuală sau colectivă, interacțiunile sociale și dezbaterile dintre participanții la instruire, experimentările directe realizate de aceștia asupra obiectelor, fenomenelor și proceselor realității etc., ca o pregătire pentru integrarea în societate [6].

Înșușirea cunoștințelor se realizează mai bine prin acțiuni personale ale studenților, dirijate de către cadrul didactic, decât prin procedee de simplă repetiție a ceea ce s-a primit și înregistrat. O astfel de învățare nu este posibilă decât prin metodele care utilizează cunoștințele de bază proprii ale studenților, determinându-i să participe activ la formarea și elaborarea ideilor ce urmează să fie însușite. Este necesar ca metodele utilizate să fie concentrate pe natura proprie a studentului, să facă apel la legile formării pilonilor psihologici ai individului și la legile dezvoltării acestuia. Interesul studenților pentru activitate crește atunci când cadrul didactic procedează la o implicare a fiecăruia în descoperirea (de fapt, redescoperirea) cunoștințelor fundamentale formate până a deveni student. Activizarea studenților, pentru a-i face asociați la propria formare, nu va fi realizată dacă cadrul didactic procedează prin afirmare-negare-explicare, fără a utiliza forțele lor psihice într-o dinamică intelectuală continuă și echilibrată.

Concluzii

Modernizarea mijloacelor de învățământ și eficientizarea valorificării lor reprezintă o direcție importantă în inovația pedagogică. Tehnologiile informaționale sunt folosite pentru colectarea, stocarea, organizarea, procesarea, prezentarea și comunicarea informației. De asemenea, tehnologiile moderne pot fi utilizate în predarea disciplinelor, în susținerea și stimularea studiului individual, precum și în învățământul special. Folosirea lor ca elemente de conținut și mijloace didactice ajută la îmbunătățirea calității învățământului. Astfel, vor putea fi dezvoltate aptitudini de creare, tratare, obținere, selecționare, recuperare a informației, creativitate, capacitate de gândire structurală și abilități de lucru în echipă.

Diversitatea metodelor și mijloacelor didactice utilizate în predare și învățare centrate pe student răspund unei nevoi fundamentale de variație, diferențiere, nuanțare și particularizare a activității didactice, totodată lărgind și acumulând considerabil experiența de predare a cadrului didactic și experiența de învățare a studenților, oferind posibilitatea unor strategii de acțiuni multiple, adecvate la multitudinea sarcinilor și circumstanțelor instructiv-educative.

Referințe:

1. NEMEȘ, M. *Metode, tehnici și instrumente în managementul calității*: Teză de doctor. Cluj-Napoca: Universitatea Babeș Bolyai, 2011. 70 p.
2. MUSAT, L. *Proiectarea didactică – o acțiune continuă și unitară*, 2009. [Accesat: 12.10.2016] <http://www.asociatia-profesorilor.ro/proiectarea-didactica.html>
3. *Conferința „Educația: quo vadis?” Studentul – viitor profesor față în față cu școala*. Chișinău: ProDidactica, 2003. 92 p.
4. ULIAN, G., DOGA-MÎRZAC, M., ROTARU, L. *Finanțe. Note de curs și aplicații pentru seminar*. Chișinău: CEP USM, 2007. 175 p.
5. STANCIU, M. *Didactica postmodernă*. Suceava: Editura Universității din Suceava, 2003.
6. MUSAT, L. *Proiectarea didactică – o acțiune continuă și unitară*, 2009. [Accesat: 12.10.2016] <http://www.asociatia-profesorilor.ro/proiectarea-didactica.html>

Prezentat la 18.11.2016